

Pekka Ervast:

Suuret uskonnot.

Siv. 352. Hinta 4; — , sid. 4: 75. Teosofisen kirjakaupan ja kustannusliikkeen kustantama.

Aikana, jolloin suvaitsematon sovinnaisuus ja itsekäs oikeaoppisuus näyttelee pääosaa inhimillisten taistelujen parnassolla, on sangen mieltäkiinnittävää ja opettavaista tutustua teoksiin, jotka johtavat lukijan aatteiden äärettömille ulapoille. Ne ovat ikäänkuin kosteikkoja kuivassa erämaassa. Ne ovat voimakkaana vastapainona meidän päiviemme aito materialistiselle maailmankatsomukselle. Tällaiset teokset tarjoovat uusia ajattelemisen aiheita, antavat sisältöä totuudenetsijöille ja luovat uskoa hyvän lopulliseen voittoon.

Ihminen, joka on vapautunut ennakkoluuloista ja kääpiöiden rakentamista rajoituksista, omistaa *yleisinhimillisen uskonnon*. Hän tietää, että kaikki maailman uskonnot, esiintyköötäpä ne ulkonaisesti millaisissa muodoissa tahansa, sisältävät ainoastaan osan totuudesta. Hän tietää, että kaikki uskonnot ovat kotoisin samasta lähteestä: *ihmishengen taukoamattomasta totuudenkaihosta*. Sisältö on kaikilla sama. Muodot vain vaihtelevat, riippuen erilaisista kehitysasteista. — Joukkoihmiset ovat miltei aina takertuneet kangistuneihin kaavoihin ja panneet pääpainon toisistaan eroaville ulkonaisille muodoille sisällön kustannuksella. Siinä syy, miksi eri uskonnot, yhtäläisyydestään huolimatta, ovat olleet sotakannalla keskenänsä. Muodot ovat kasvattaneet ihmisissä turmiollista oikeaoppisuutta, koska ne ovat keinotekoisesti tarjonneet heille muka valmiita ja ehdottomia totuuksia. Näin ovat ne olleet ja ovat vieläkin kehityksen pahimpina esteinä.

Sitä suuremmalla mielihyvällä voimme merkitä, että jalo yleisinhimillinen katsantokanta voittaa yhä entistä enemmän alaa. Kansallisesta ja uskonnollisesta natsionalismista aletaan

jo vähitellen vapautua. Raaat uskonvainot pidetään jo varsin laajoissa piireissä tuomittavina tekoina. Ajatuksen ja omantunnon vapauden vaatimukset kaikuivat yhä äänekkäämmin. Kaikkiyhteinen solidaarisuus edistyy askel askeleelta, vaikkakin hitaasti. Tätä todistavat ne monet kansainväliset kokoukset, konferenssit ja kongressit, joita varsinkin viimeisellä vuosikymmenellä on eri Europan maissa toimeenpantu.

Asianlaita on sama uskonnollisenkin elämän alalla. Vertaileva uskontotiede on paljastanut jo meille monta totuutta, jotka ovat avartaneet henkisiä näköalojamme ja johtaneet meidät ennakkoluulottoman etsinnän siunausriikkaalle tielle. Se on osottanut meille, että n. s. pakanauskonnollakin on ylevä päämäärä: *pyrkimys hyvään*. Uskontotieteen valossa olemme voineet ohimennen kurkistaa idän suurien uskontojen syvyyksiin. Olemme saaneet tutustua buddhalaisuuteen, Zarathustran oppiin, Brahman uskontoon y.m. Mikä ihana hengenmaailma on näistä avautunutkaan eteemme! Sensijaan kun ennen kuvittelimme kristinuskon ja eritodenkin lutherilaisuuden ainoaksi autuuttavaksi opiksi, huomaamme nyt, että totisesti meillä »kristityillä" olisi paljon oppimista noilta «pakanoilta" — niin suuresti jälellä me olemme monessa suhteessa heistä. Niinpä esim. *buddhalaisuuden levittämiseksi ei ole vuodatettu yhtään veripisarata*, mikä on johtunut mainitun opin ihmisystävällisestä suvaitsevaisuudesta. Meidän tuskin tarvitsee huomauttaa, miten veriset ja julmuuden tahraamat ovat historiallisen kirkon jäljet aina olleet! Ajatelkaamme vain esim. ristiretkiä ja lukuisia uskonsotia — puhumattakaan inkvisitionin harjottamista hirveistä kidutuksista ja mielettömistä noitavainoista uudenajan alussa. Näistä ynnä muista «ansioista" huolimatta ylpeilee kirkko edelleenkin «rakkauden evankeliumillaan!"

Tällaisia näköaloja avaa eteemme *Pekka Ervastian* „Suuret uskonnot". Kuten nimikin jo osottaa, käsittelee kirjailija tässä teoksessaan sekä itä- että länsimaan suurimpia uskontoja, s. o. korkeimmalla kehitysasteella olevia. Niiksi hän lukee m. m. seuraavat uskonnot: brahmalaisuuden, buddhalaisuuden, juutalaisuuden, islamin, kreikkalaisen metafysikan,

zarathustraopin ja kristinopin. Kirjailija esittää lopuksi nykyaikaisen teosofian ja tahtoo lennokkaalla tavallaan osoittaa, että se on ainoastaan yhteenveto maailman kaikista uskonnoista, eikä siis mikään „uusi” oppi. Teosofia sulkee niinmuodoin itseensä kaikkien aikojen uskonnollisen mietiskelyn parhaimmat tulokset. Kirjailija Ervastin esitystapa on lämmintä, ytimekästä ja innostukselta säkenöivää. Sama inspirationi, jolla hän hurmaa kuulijansa, leimahtelee teoksen miltei jokaiselta sivulta. Hänellä on vielä eräs hyvä ominaisuus, jota ei ole monella: *kansantajuisuus*. Hän osaa mitä vaikeimmatkin kysymykset käsitellä helposti ymmärrettävässä muodossa. Tämä seikka lisää teoksen yleistä arvoa sangen paljon. Oppimatonkin voi huoletta käydä siihen käsiksi.

Olisi ylenmielenkiintoista ryhtyä tarkastelemaan teosta yksityiskohdittain. Mutta emme katso sitä välttämättömäksi tehdä. Uskomme näet, että jokainen näiden rivien lukija tahtoo itse tutustua kirjaan. Omasta puolestamme merkitsemme vain: Pekka Ervastin „Suuret uskonnot” on arvokas teos. Se kasvattaa yleisinhimillisyyttä. Hankkikaa se itsellenne!

Frans Keränen.

01.03.1912 Sana. N:o 4–5.

Kuvallinen aikakauslehti yleissivistystä ja elämää varten.